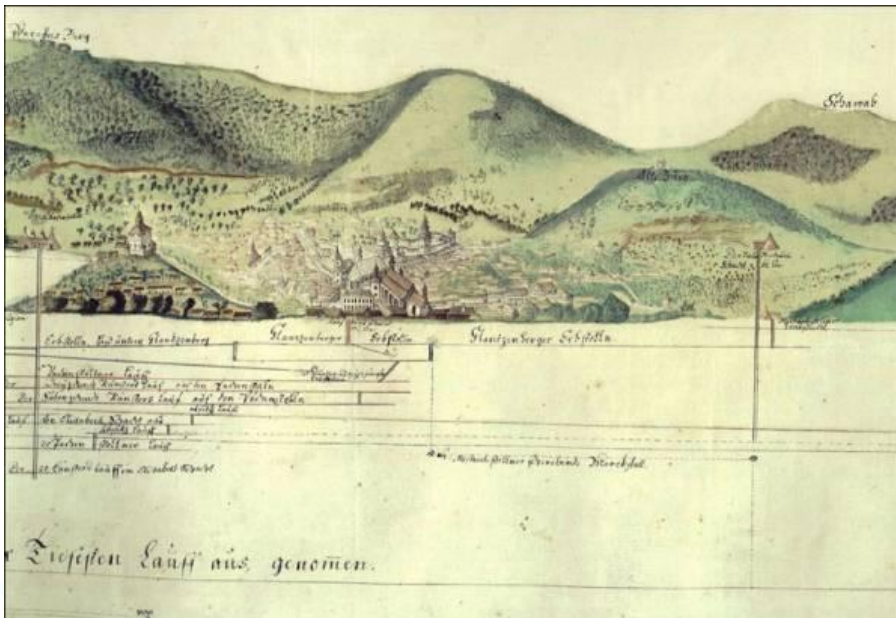

A selmecbányai/Banská Štiavnica bányatavak egyedülálló rendszere

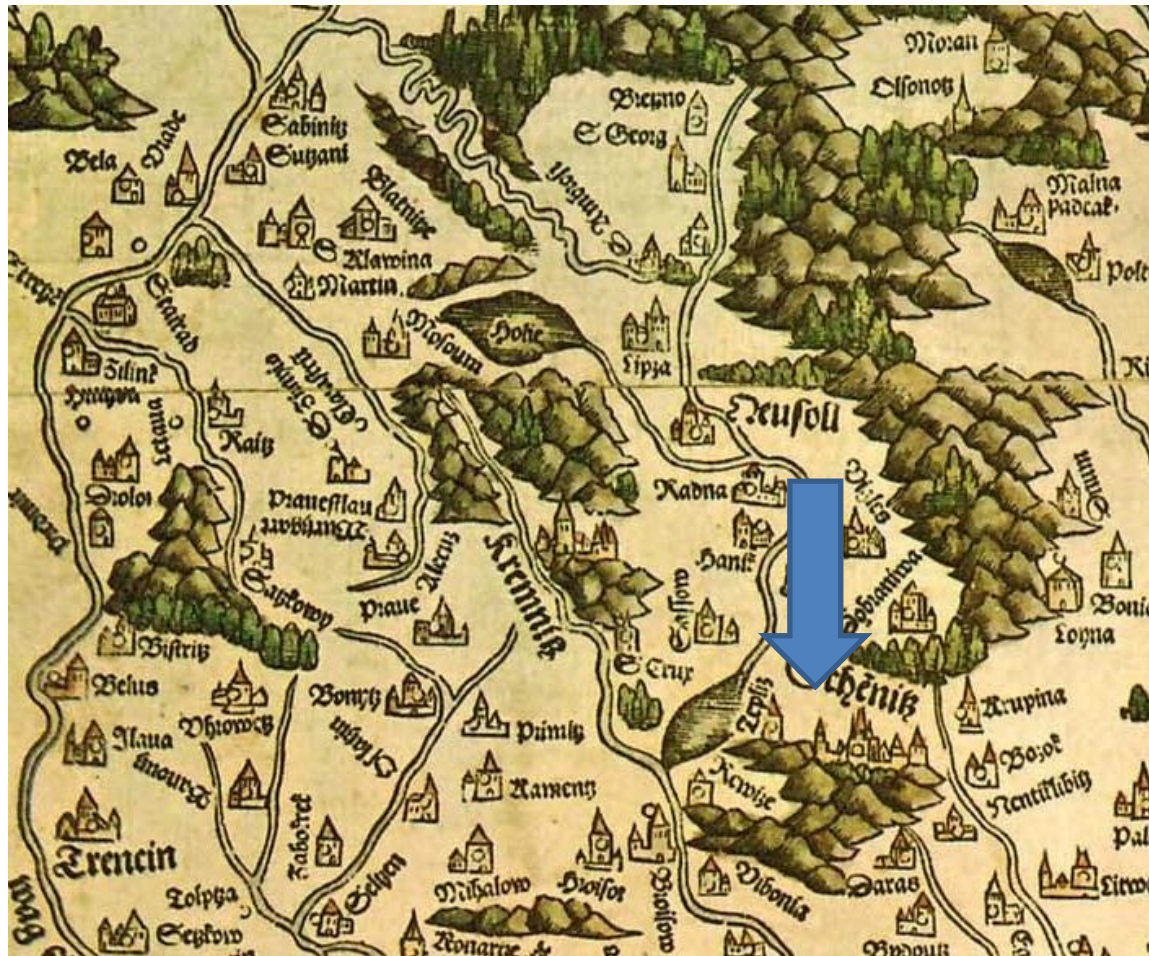
Papanek László
c. egyetemi docens
osztályvezető

A Selmeci hegység

Területe. 776 km²
Anyaga: andezit
Legmagasabb hegycsúcs: 1009 m

Selmecbánya Lázár deák térképén

Selmecbánya – a város története

A nemesfémek bányászatának nagyon hosszú történelme van a Selmeci-hegységben. A környéket már 1156-ban terra banensiumként (bányászok földje) említi egy korabeli okirat. A bányászott nemesfémek közül az ezüst játszotta a legnagyobb szerepet, ezért „ezüstvárosnak” is nevezték.

A XVIII. században Selmecbánya a Habsburg Monarchia legfontosabb nemesfém bányaközpontjává fejlődött. 1790 és 1863. között a Selmeci-hegység alatti bányákban 490 tonna ezüstöt és 11 tonna aranyat bányásztak ki. A város fokozatosan a bányászati oktatás és kutatás központjává is vált. 1735-ben itt alapították meg Magyarország legrégebb bányásziskoláját, amelyet 1762-ben **bányászakadémia** rangjára emeltek – a maga nemében az első főiskola volt a világon.

A XIX. század végén azonban a város fejlődése megtört, és a bányászat is hanyatlásnak indult. A bányászat hanyatlása a XX. században is folytatódott. Az utolsó bányát 2001-ben zárták be Selmecbányán.

A víztározó rendszer kialakításának oka

A XVII. és XVIII. század folyamán, amikor az egyre mélyebben elhelyezkedő arany-és ezüstérc lelőhelyeket kellett elérni és az addigi ember-és állati erőforrások, mint meghajtások egyre inkább elégtelennek bizonyultak a szivattyúzáshoz és a bányászati berendezések üzemeltetéséhez. Alternatív energetikai forrásnak akkor a víz kínálkozott. Selmecebánya környezetében azonban nem volt elegendő forrása a vízi energiatermelésnek, ezért fokozatosan létrehozták a mesterséges víztározók rendszerét, melybe az atmoszferikus csapadékokból származó vízmennyiséget tározták be. Mindemellett a tározók fontos szerepet játszottak az itt élők ivóvíz ellátásában is.

A tározók

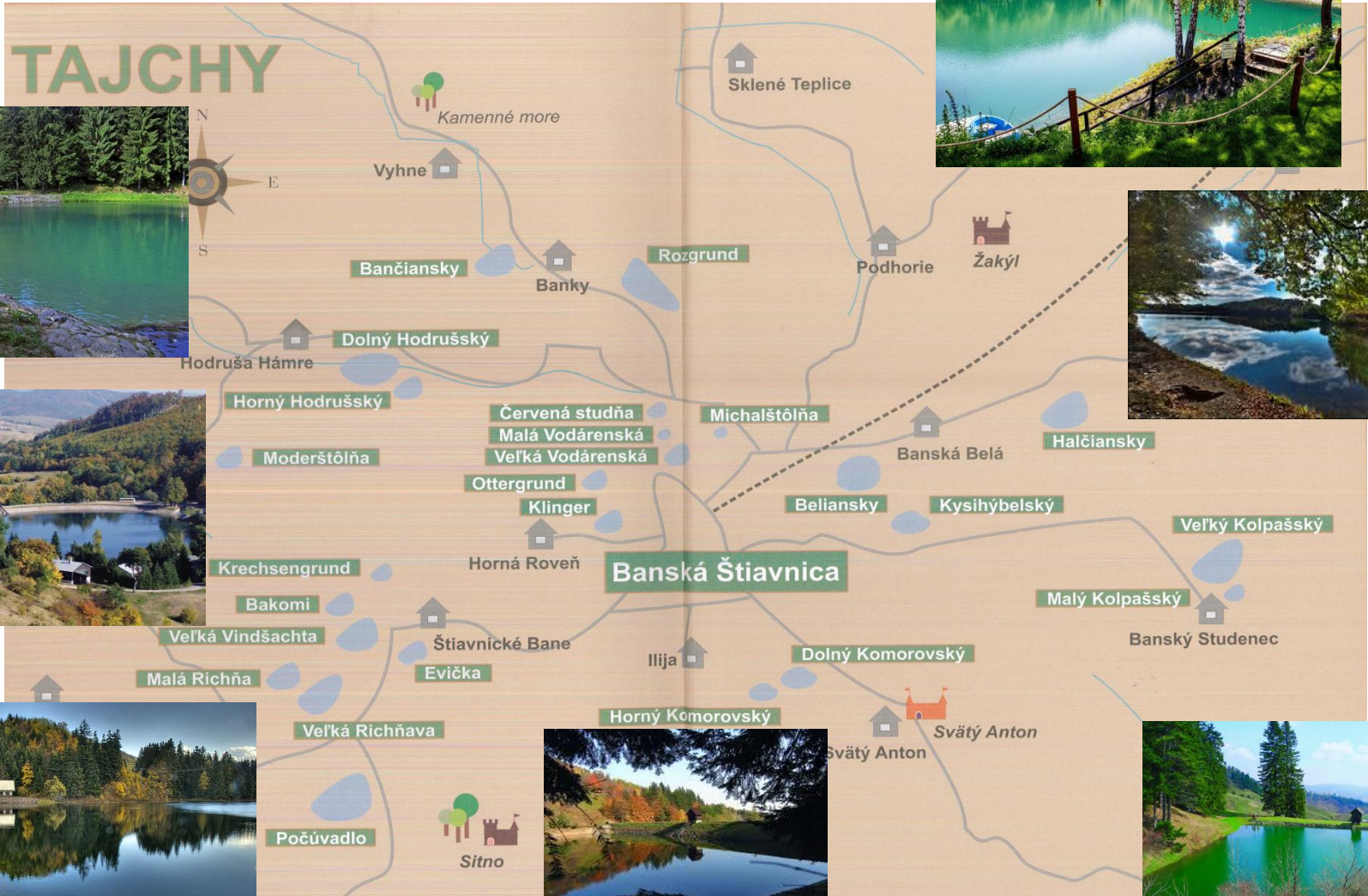

Ezzel összefüggésben került sor a víz energetikai potenciáljának felhasználására a bányászati és a hozzá kapcsolódó további feladatok elvégezhetősége érdekében. A mesterséges víztározó rendszer kiépítése már a XVI. században megkezdődött és a XVIII. század első felére létrejött a bányákhoz kapcsolódó vízgazdálkodási rendszer. Mindez nemcsak megóvta a selmecebányai bányászatot, de az itteni szivattyúzási gyakorlat a világ más bányaterületein is példaként szolgált. A múlthoz képest, midőn ezek a tározók megvalósultak és a bányászat érdekében kerültek felhasználásra, ezek a tározók a jelenben rekreációs célokra szolgálnak, de a Rozgrund tározó biztosítja az ivóvizet Selmecebánya város számára.

Eredetileg 66 tározó valósult meg, ebből napjainkban 24 létezik. A tározók eredeti térfogata 7 millió m³ volt, 72 km gyűjtő árok, 57 km hosszú, a gépek meghajtására és a rendszer összeköttetésére szolgáló árokkal egyetemben.

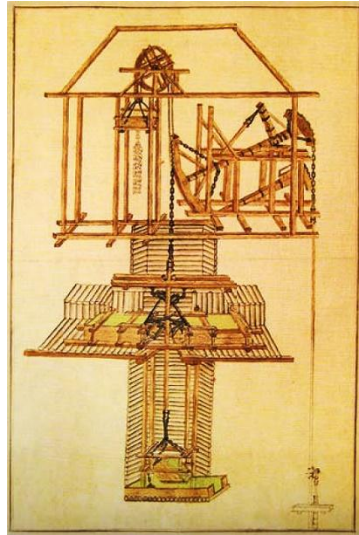

A tározók rendszerének megmaradt elemei

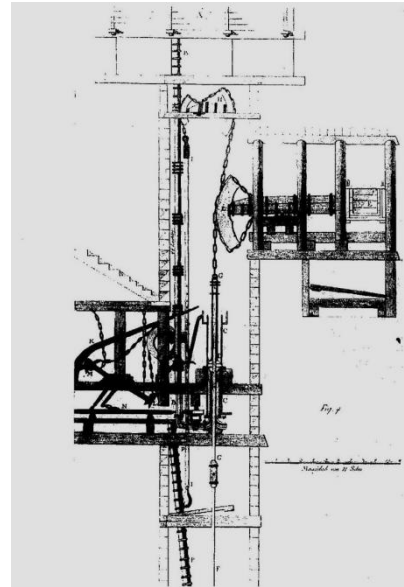

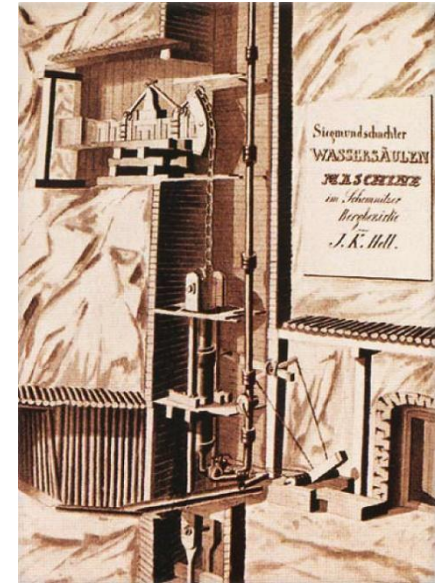
A göpel

Himbás-szekrényes szivattyú (162 m mélyről – 200l/min.)

Vízoszlopos szivattyú

A léggép

A Bakomi (Szt. Pachomius) tározó

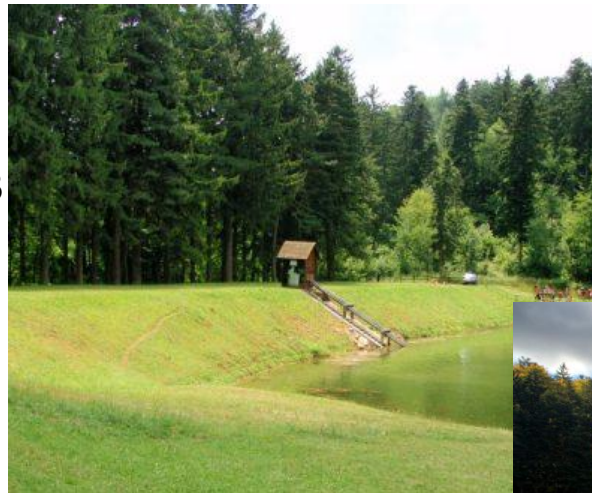

A Piarg nevet viselő tározók (Krechsengrund, Bakomi, Szélakna/Vindšachta, Évike/Evička) csoportjába tartozik, az Ipoly vízgyűjtőjén helyezkedik el, Hegybánya község mellett.

Építése 1735-ben kezdődik, Tadeás Brinn tervei alapján.

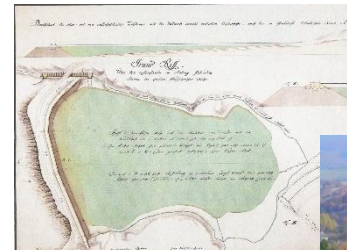
Folyamatosan szigetelési problémák adódtak, egészen 2010-ig, addig csak félig töltötték fel, ezt követően rekonstrukció valósult meg.

Tszf.	711 mB.f.
Térfogata:	183 200 m³
Korona hossza:	113 m
Korona szélessége max.	13 m
Gátmagasság a terepszinthez képest	16 m
Maximális vízmélység	14 m

- A Szélakna létesítésének javaslatát 1710-ben Hell Mátyás adta. Célja az volt, hogy a bányaberendezések számára elegendő vízmennyiséget biztosítson a felső-Bíber akna számára. Az építése 1712-ben kezdődött és 1715-ben fejeződött be. 1729-ben a vízzárási problémákkal küszködő gátat Mikovinyi vezetésével javították. Ekkor épültek meg a hozzávezető árkok is. A tározó Hegybánya község nyugati részén fekszik.

Tszf:	687 m.n.m
Térfogat:	534 000 m³
A korona hossza:	237 m
A korona szélessége:	4,5 m
Gátmagasság a tereptől:	15 m
Max. vízmélység:	14 m

A Bacsófalvi/Počůvadlo tározó

A Bacsófalvi tározó a Szitnya hegy lábánál fekszik, az Ipoly vízgyűjtőjén. A tározó építése 1775-ben kezdődött meg és 1778-ben fejezték be. Vizét a töltés alatti tárnába engedték le, de az Évike tározóba is vezették le. Vizével 20-nál több vízimalmot üzemeltettek.

Tszf.	680 mBf.
Térfogata:	745 300 m³
Korona hossza:	195,3 m
Korona szélessége:	19 m
Gátmagasság a terepszinthez képest	29,6 m
Maximális vízmélység	10,8 m

A Hoffertárnai/Bančiansky tó

Ez az aprócska tározó Divékbánka település felett épült és a Hoffer tárnáról kapta nevét. A vihnyei tározók csoportjába tartozik, a Rozgrund tározóval együtt. A Vihnye-patak a Garam vízgyűjtőjén helyezkedik el. Az ódon bányásztelepülés arany-és ezüstabányászatáról vált híressé.

Tszf: 663 m B. f.

Térfogata: 20 000 m³

Vízfelület: 0,485 ha

Koronahossz: 78 m

Koronaszélesség: 1,2 m

**Töltés
magassága a
terep felett:** 7 m

**Maximális
vízmélység:** 9,4 m

A Rozground tározó

A tározót 1743-ban kezdték építeni, Mikovinyi Sámuel tervei és irányítása alapján. 1744-ben fejezték be az építkezést, de a gátat már 1749-ben, majd 1790-ben is magasították. A Garam folyó vízgyűjtőjén helyezkedik el. Vizét bányagépek hajtására használták. Gátját 1855-ig a világ legjobb földgátjának tartották. Jelenlegi funkciója az ivóvíz tározás.

Tszf:	704 m B. f.
Térfogata:	960 000 m³
Koronahossz:	139 m
Koronaszélesség:	7,6 m
Gátmagasság a tereptől:	23 m
Mélység:	22 m

A Vöröskút/Červená studňa tározó

A tározó építése 1759-ban történt, az Ipoly vízgyűjtő szélén helyezkedik el. Eredetileg a gépek meghajtásához szükséges vízmennyisége és ivóvizet biztosított. Napjainkra a tározó térfogata, a feltöltődés következtében erőteljesen lecsökkent, rekonstrukciója folyamatban van.

Tszf: 787 m.n.m.

Térfogat: néhány száz m³

A korona hossza: cca 100 m

A korona szélessége: 4 - 5 m

Gátmagasság a tereptől: 9 m

Mélység: 1,5 m

A MI VÍZÜGYÜNK

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!